

МОВОЮ ДОКУМЕНТІВ

УДК 94 (477)

о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко

З НОВИХ ДОКУМЕНТІВ ДО ІСТОРІЇ СІВЕРЩИНИ (ДРУГА ПОЛОВИНА XVII-XVIII ст.) (частина 2)

У публікації представлені віднайдені в архівах документи І. Скоропадського, Д. Апостола та старшин.

Ключові слова: універсал, лист, гетьман, монастир.

Тут ми продовжуємо вводити до наукового обігу документацію, пов'язану зі Свято-Михайлівським Видубицьким монастирем в Києві XVII-XVIII ст. і яка стосується Сіверщини (про наші пошуки в архівосховищах Києва і необхідність публікації документів з історії Сіверщини вже говорилось у попередній статті).

Тут наводяться тексти 34 документів, які походять з Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (далі – ІР НБУ). Насамперед відзначимо гетьманські і старшинські документи, які доповнюють публікацію «Українського Дипломатарію XVI–XVIII ст.» – зібрання документів еліти козацької України. З гетьманських документів це чотири універсали Івана Скоропадського, Данила Апостола і Кирила Розумовського (№№ 8, 14, 25, 33), які стосуються насамперед Глухівської сотні. Відзначимо, що останній має інше походження, ніж всі інші документи даної статті. Він являє собою копію другої половини XIX ст., зняту Василем Білозерським, і зберігається в особових фондах Архівних наукових фондів рукописів та фонозаписів ІМФЕ (Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАНУ) в фонді 3 (В. М. Білозерського). До згаданих універсалів прилягають універсали Семена Палія (№ 9) та старшинської комісії (№ 20) (цікаво, що його підписав відомий літописець гадяцький полковник Григорій Граб'янка, генеральний бунчужний у 1710–1728 рр. Яків Лизогуб та ін.) і універсал Малоросійської колегії (№ 29). Менше представлені індивідуальні старшинські листи, які були писані зокрема до охочекомонного полковника Іллі Новицького (№№ 1, 5). Перший з них, написаний невідомою особою з Батурина, відноситься до часів першого чигиринського походу турків 1677 р., причому містилася й інформація про те, що на відсіч туркам йде й Чернігівський полк, який вже переправляється через Дніпро під Києвом. Другий, підписаний насамперед генеральним осавулом Іваном Максимовичем, розповідає про вдалий похід козаків Семена Палія восени 1694 р. проти Білгородської орди. Про Мазепу й Палія згадується і в додатках.

Роду Максимовичів стосується ціла група листів (№№ 4, 5, 13–16, 23, 24). Його початки більшість дослідників пов'язує з козаком (?) з Василькова Максимом Максимовичем, хоча нам доводилося друкувати лист козацького полковника Максимовича часів «Смутного часу» в Московщині [1]. Наведені нижче документи проливають додаткове світло на історію цього славного роду, який активно діяв і в XIX ст. (досить згадати видатного вченого, ректора Київського університету, друга Т. Г. Шевченка Михайла Максимовича). Отже, перший за хронологією документ стосується того самого

© о. Мицик Юрій Іванович – доктор історичних наук (м. Київ);

© Тарасенко Інна Юріївна – кандидат історичних наук (м. Київ).

Максима Максимовича з Василькова, який у 1686 р. уклав контракт з Видубицьким монастирем в особі ігумена св. Феодосія Углицького (потім чернігівського архієпископа). У цьому договорі мова йшла про збудування Максимовичем в монастирських маєтностях млина на р. Веті. Цей уже збудований млин Ганна Максимович, дружина Федора Максимовича і невістка Максима (після смерті останнього в 1698р.) продала Видубицькому монастиреві, ігуменом котрого був відомий церковний і культурний діяч, випускник Києво-Могилянської академії Лаврентій Горка. З цією продажею неохоче погодився її син, військовий канцелярист Семен Максимович, однак він не наважився йти проти волі матері (про це свідчить його лист до київського війта Дмитра Полоцького) (№ 15). Особливий інтерес викликає лист до гетьмана Данила Апостола, написаний у 1728 р. Федором Максимовичем (майбутнім стародубським полковником у 1741–1756 рр.) (№ 22), адже у ньому йшлося про долю батька автора листа – відомого сподвижника гетьмана Івана Мазепи, генерального бунчужного у 1703–1708, генерального осавула у 1708-1709 рр. Дмитра Максимовича, якого було заслано до Архангельська, де він і помер в злиднях. Щоправда, цей лист став відомим завдяки проф. Теодору Мацьківу, однак навряд чи зможуть читачі познайомитися з емігрантським «Українським православним словом» за 1968 р. (Т.19. – Ч.2), тому й наводимо тут його текст повністю. Гетьман зреагував і звелів Борозні з'явитися до нього особисто.

Можна згадати і чигириндібровського сотника Лубенського полку Кирила Єремійовича, про якого взагалі нічого нема в довідниках Ю. Гаєцького та В. Кривошеї [2]. Зате він згадується в такій якості в купчій жовтня 1710 р. (№ 10). У наступній купчій своєї дружини Горпини Федорівни (листопад 1711) Єремійович проходить як учасник цієї оборудки. Ще в одній (своїй власній) купчій (№12 від березня 1712р.) він указаний як значний товариш військовий, а чигириндібровським сотником був уже Іван Корнієвич, ім'я якого теж досі було невідомим. Судячи з усього, ці особи стали сотниками в зв'язку з приходом до влади гетьмана Івана Скоропадського. Ці купчі важливі й тим, що в них згадується село Лялинці. Воно знаходилося первісно в нижній течії р. Сула. Після тяжкої повені його жителі переселилися на береги Дніпра (суч. Глобинський район Полтавської області). Але в зв'язку з будівництвом гідроелектростанції і утворенням Кременчуцької ГЕС територія Лялинців була повністю затоплена, а його жителі переселилися далі від Дніпра і заснували нове село від дещо іншою назвою (с. Ялинці Кременчуцького району).

У листі київської духовної консисторії 1757 р. полтавському протопопу Остафію Могилянському (випускник Києво-Могилянської академії, брат майбутнього київського митрополита Арсенія) йдеться про о. Федора Савицького, якого переводять з півпарафіяльного (кажучи сучасною мовою з 0,5 ставки) священника Свято-Успенської церкви м. Орла на Полтавщині на цілопарафіяльного Свято-Троїцької церкви у тому ж місті. Про цього священника ми трохи довідалися з інших справ ІР НБУ. о. Федір був висвячений у священники ще на самому початку XVIII ст., став протопопом Мозиря, зазнавав утисків і переслідувань з боку влади Речі Посполитої (насамперед в особі мозирського старости). Через скарги київському митрополиту в 1731–1747 рр. Рафаїлу Заборовському та синоду його стали переслідувати особливо сильно, через що він мав тікати з дружиною у 1751 р. в Україну. Певний час його будинок і господарство пильнувала дочка «Авдотья», але потім і вона втекла за батьками. о. Федір скаржився навіть київському генерал-губернатору М. Леонтєву і той написав клопотання за нього у Мозир до тамтешнього старости. Але це не допомогло, а невдовзі помер і сам Леонтєв. о. Федір залишився ні з чим, на довершення нещастя у Києві померла його дочка. Київська консисторія направила його до Свято-Успенської парафії міста Орла. Тут він себе непогано зарекомендував як священник, став будуватися і у 1757 р. його переводять у Свято-Троїцьку парафію. Але старий священник все частіше хворіє і врешті помирає у Страну п'ятницю 1759 р., а його вдова Марія Федорівна залишається без засобів існування і звертається до київського митрополита Арсенія Могилянського з проханням про допомогу. На цьому відомості про Савицьких уриваються.

Непогано представлена група купчих, дарчих, заповітів – усього 12 документів (№№ 2, 6, 7, 11–13, 18, 19, 21, 22, 26) і запис чернігівського війта, що прилягає до них

(№ 3). Про одну з них (Ганни Максимович) та три, пов'язані з Кирилом Єремійовичем і с. Лялинці, уже згадувалося. Лялинців стосується й купча Дмитра 1707 р. (№ 7). Ще п'ять (№ 18, 19, 21, 22, 26) пов'язані з Свято-Михайлівським монастирем у Сорочинцях й іменем його ігумена Серафона Єрофейовича. Цікавою є купча Зіновії Плужниченко (1724 р.), яка згадує про свого чоловіка Федора – посла до Кримського ханства. В купчій березня 1698 р. Іллі Жаданенка згадується миргородський сотник Сандул Маневич. Його каденцію досі датували 1696 р. Тепер же її можна продовжити ще як мінімум на 2 роки. Врешті купча № 2 (сосницького козака Іван Кириловича) безпосередньо стосується Чернігівщини. У ній йдеться про продаж ним фольварку з будинком і з городом військовому товаришу Андрію Дорошенку – брату гетьмана Петра Дорошенка. Історик Дмитро Дорошенко вважає, що Андрій «був насталений сотником у Сосниці в 1677 р.» (Дорошенко Д. Гетьман Петро Дорошенко. – Нью-Йорк, 1985. – С. 632), але тут він у такій якості не згаданий навіть на початку 1678 р. У другому документі – виписі 1680 р. (№ 3) чернігівського війта Григорія Яхимовича містяться цікаві дані про деякі роди чернігівської шляхти та їхню долю, земельну власність «перед войною Хмельницького Богдана» і після неї (села Рижики (суч. Чернігівський р-н), Ямища (суч. Ріпкинський р-н), Рогоща (Оргоща) (суч. Любецький р-н).

Завершують публікацію чотири документи (№№ 31-34). Перший є свідченням вожного Остерської сотні щодо села Рожни (Рожнів) – власності Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, а три інших доповнюють нашу попередню публікацію, де йшлося і про село Ярославку Бобровицької сотні (нині – село Бобровицького р-ну в 10 км від райцентру). Ці три документи були надані нам науковим співробітником Інституту української археографії та джерелознавства НАНУ, канд. іст. наук Іваном Синяком, котрому висловлюємо подяку.

Сподіваємося, ці джерела будуть цікавими і краєзнавцям, оскільки проливають додаткове світло на історію населених пунктів Сіверщини, на біографії її важливих діячів, на соціально-економічну, церковну і культурну історію краю.

1) Див.: Мицик Ю. А. Максимовичі // Енциклопедія історії України. – К., 2009. – С. 462; Павленко С. Оточення гетьмана Мазепи: соратники та прибічники. – К., 2004. – С. 114–117.

2) Gajecy G. The Cossak Administration of the Hetmanate. – Cambridge, 1978. – V. 1-2; Кривошея В. Українська козацька старшина. – К., 2005. – С. 226-227.

* * *

№ 1

1677, червня 29 (18). – Батурич. – Лист невідомого до охочокомонного полковника Іллі Новицького.

«Мосцівий пане полковнику комонный.

Высоце поважаючи ку мні оказуючюся в. м., м м. пана, (вашмосци, милостивого моего пана) ласку, скоро мні трафилася оказія, ораз одзываются з моім найнизшим до в. м м. пна поклоном зичу, абы найвышшый Господь владітелно своею можлиостью вхождение, исхождение и всякие обороты в. м м. м пна охраняючи, заховал его в многие літа в добром здоровю и в яко найщаслившом повожею (*тут явно описка, слід читати «повоженю».* – **Ю.М., І.Т.**). Вістей, якие б годно было донести в. м., м. м. пану. на сей час тут не згодилося, албовім о неприятелских турьских наміреніях, если под Киев, чили на Низ обернутися прагнутъ, не маш достатечное певности. А що о войсках царского величества, теды ознаймаю, иж по проході боярина его мл. Шереметева, йшли ку Киеву, ближный околничый Хитров, генерал маер Шепелев и ближный боярин его мл. Милославский ку Киеву з их дивизиами и вже оные через Дніпр под Киевом переправуются тут, зась к Путивлю притягнул боярин его мл. кнз Долгоруков з своим полком, а в Сівску (вже тому колько дней) станул боярин ближный, кнзъ его мл. Черкас[и]й, при котором самыя найзначнішие рати и порядки найдуются, и мает вскорі ку Путивлю поспішити, и незабавно тягнути, тим же мимо Самьбор, що иншие тягнули, трактом. Ясне велможный добродій, его мл. пн. гетман міл рушитесь сегодня в среду июня 18,

але иж тот боярин своїм тягніем не поспішил, теде отложитися тому терміну постановлено до тижня, злученься его мл. добродія (з говорки нынешнее познается) має быти з боярами оними, тут межи Кореню и Хвастовцами, ал76о где близко от того положена. При боку его мл. добродія будут полки піхотные, а сотні засеймовские, а городовые здесь около Девиці Володковое збиратимуся, ба безмо (...) * прилуцкому не кажут сюда ж ку Курені падатыся, а так розумію в. м., м. м. пн., з своим полком тут же будеш. Полк Черніговск[и]й вже под Києвом и вже переправується через Днепр, и Стародубовскому туда ж с поспішенням велено. Под Києвом была втарчка татарская перед Сошествия Стого Дха празником, але громлена через комонную компанію Кгордічину, у которого погрому и языков трох сюда до добродія припроважено, отколь на Москву их одослано. Тые повідали, же около Ушестя пришло к Хмелниченку орды сім тысячей Білгородское, з Суин Акгою, з которое на тое час найдовалося чотыри тысячи под Павлочыю. О турках так тые языки казали, же о цару и о вейзиру межы ордою не чути было: если же оные рушили албо ніт. А через Дунай вже переправился Кара Агмет паша, и Суин паша з войсками, якие до Бабы стягалися, ест Килні (?) зась Чорным морем в Кгмибих (?)(*знак питання поставив копїст. – Ю.М., І.Т.*) тридцать будто и шесть од янчаров пошло ку Очакову, з способностями до будованя городков, якие на низу Дніпра выставити собі хочут. Але козаки, якие повернули з Запорожя 15 июня, о тых янчарах не кажут відомости. Пошол праві Сірко ку городкам Кази и Аслам для добыты языка водою, а и полем абапол Дніпра войсковые комонные пошли ватаги. За тым ховай мене в. м., м. м. пн., в своей ласце, которойся пилно полецаю.

З Батурина июня 18 1700 (?)(*знак питання поставив копїст. – Ю.М., І.Т.*) року.

В. м., м. м. пна, зычливый слуга С.Коч(...) *.

Зверху адрес такий: «Его милости пну Ильяшеви Новицкому, полковникови Войска его црскго пресвітлого влчства Запорозкого комонному, моему велце мостивому пну».

(НБУВ. – ІР. – Ф. І. – № 1536. Приписано: «Печать маленька з червоного сургучу, посередині – стріла, а навкруги – арабеск»).

№ 2

1678, січня 7 (1677, грудня 28). – Купча сосницького козака Івана Кириловича.

«Року тысяча шестсот сімдесят седмого місяца декабря дня двадцять осмого.

Уряду нашому міському сосницкому нижеподписанному сей справы ставши очевисто Иван Кирилович, козак и обыватель сосницкий, чынил свое сознание в добрый способ в тые слова:

Иж я свой фолварк з будинком, власный, з двома огородами: один огород од фолварка з одной стороны лежачый од Никиты Литвиненка, а з другой стороны тож од фолварка огород од Ярмолы, жителей сосницких. Счо оный фолварок мой власный ж, ні в чом никому не пенний и в жадних долгах не подписанной, все ограничивши писмом урядовным и от мене даным его милости пану Андрею Дорошенъку, товаришу войсковому, оный фолварок продано и в посесию продавши за певную сумму грошей коп пятнадцать личбы литовской. Да того теж варую и упевняю пред урядом, абы я сам, жона моя и потомство, а приятелей моих, близких и далеких, нікто в оный фолварок и огороды два не втручался, бо юж то есть вічными часы продано. Волно его милости пану Андрею Дорошенку, товарищу войсковому, яко своїм власным владіть оным фолварком з огородами, даже продать жоні и потомству его и на вічне держать, а я, Иван Кирилович, зрікаюся и не хочу юж до(..)*дить не в жадного суду и права зновлять того, бо юж то есть певным торгом продано. Мы, яко уряд, чуючи Ивана Кириловича слушную продажу на просьбу его же сие урядовное писане с подписом рук и с притисненем печати стороні требующой выдалисмо.

Писан в Сосниці року и дня вышписанного.

До которой справы в той способ подписуемося:

Павел Крачевский, сотник сосницкий

Дмитро Остапович, атаман городовий

Сила Якимович, войт сосницкий из бурмистрами».

(НБУВ. – ІР. – Ф. І. – № 1495. – Копія XIX ст.).

№ 3

1680, червня 5 (травня 25). – Чернігів. – Свідчення чернігівського вїта Григорія Яхимовича.

«Я, Григорий Яхимович, вїт черниговский, свядом того будучи, в канцелярии кгородской черниговской, есче перед войною Хмелницкого Богдана за колко годов пан Оранський под судом земским черниговским, держачи село Рогосч над рекою Белоусом, межи селом Рыжиками и селом Ямисчами через Белоус кгрунт Мишуковський Бровенсьчизны у Мишука частьку прикупил за села Рогосчи, также пан Вавринец Кгорецки, подвоеводи кгородский черниговский, у том же кгрунте Мишуковсьчизне ув острове Бровенсьчизне, часточку купил той кгрунт Мишуковський межи чотырма братами Мишуками не ділений был. Которую куплю пан подвоевода черниговский дал Пузиком, бояром любецким, у Мишуках, за одміну Пузниковсьчизны и так того кгрунту Мишуковсьчизны Бровенсьчизны пан Оранський и пан Кгорецкий, поссесорами будучи, спокойне заживали. А кгда война Хмелницкого зашла, панов побито, а Мишуки и кгрунт свой Бровенсьчизну, знов по першой своей осаде, гроши побравши, осіли, также и Пузики, шляхта любецкая, на свои першие проданые кгрунта до Пузиков перешла. Которую шляхту Мишуков и Пузиков, одних татаре в полон побрали, а другие старики змерли, тепер их гді дочьки, гді унуки, гді якие одродки и их потомки живут, а кому хотят и продают, на том тое testimonium мое с подписом руки даю в Чернігове дня двадцять пятого мсця мая року 1680.

Григорий Яхимович, вїт черниговский».

(НБУВ. – IP. – Ф. 1. – № 62457. – Оригінал завірений печаткою. На звороті запис: «Признате (?) пана Григорія Яхимовича, вїта упріевілеваного, ратуша и маистрату черніговского о Мишуковских кгрунтах»).

№ 4

1686, березня 26 (16). – Київ. – Договір щодо будування млина на р. Веті між ігуменом Феодосієм Углицьким та Максимом Васильківським (Максимовичем).

«Чиню відомо сим моїм листом, тепер и в потомние часы, иж учинилем контракт з паном Максимом Василковским и позволилем ему греблю сыпати и млин ставити, на речі Веті недалеко устя єї в Коричу, на гостинцу з Киева берегом до Триполля лежачом, где ест кгрунт и береги обидва мнстра нашего правними на писмі оборонами закріпленіе. Тот млин мает и повинен будет пан Максим всім коштом и старанем своїм будовати и всі до него потреби спорядити, до сыпаня зась греблі подданїї мнстра нашего повинни будут помагати, а гди даст Бг тотчас половина пожитку мает ити пану Максиму, а половина монастиру, о лой, о желіза и о иншие потреби до млина, повинен будет пан Максим старатися. Тое все постановлене абы в ліпшой памяти было и собою повагу міло далем сей мой лист пану Максиму з печатю монастирскою, а з подписом власное руки моее.

Писан в монастиру стога архистратига Михаїла Видубицком, киевком року 1686 марта 16 дня.

Феодосий Углицкий, игумен монастира Видубицкого киевского, з братиею».

(НБУВ. – IP. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 287 зв. – 288. – Копія ХУІІІ ст. Внизу документа намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати». С подлиним сводил иеромонах Иларион»).

№ 5

1694, жовтня 6. – Синевийський брід. – Лист охочекомонного полкового осавула Івана Максимовича та інших до охочекомонного полковника Іллі Новицького.

Мсці пне полковник охочекомонный, велце наш мосці пане, милостивий добродію и отче.

Ознаймуем в мсти, нашому мосці пану і добродієви, же за допомогою всемогущаго Творца в сем поході военном посполу з их мл. панами полковниками, як городовими, так и охочными, к 3 септемврля ночное doby, прибувши ко Днестру, именно на шлях, лежачий з Білгородщини до Криму, где саме пором ходить, з паном Палієм и з панами полковниками городовими лубенским, прилуцким, переяславским и піхотними чим

на пріміи (?) переправилисмося, а сам пан полковник черніговский з паном наказним ніжинским тут надо Дністром з табором найдовался. И так ми взявши Хста Спстеля и Престую Дву Бцу, яко будучи правовірніе християне, на помощь, на світаню 28 септемвря, на Паланку, бисурманский городок застаючий на шляху Білгородском, вдарилисмо, и там настало (?) не бавячись, зараз простовалисмо ку Білогороду на хански кишла, в которих ханское двори обрїтались, аже щастям ясневелможного добродія его мл. пна гетмана и в. мсть мосці пна, тие всі села ханские аж доценту випаливши, ясир едине живцем побравши, а других мечем витявши, ку Паланце знову о времени полуденном того же дня повернулисмо, и там з піхотою, добувши вежу мурованую, в которой бил акга тамошний з иними татари заперся, и армаги их же, що било там, позабиравши, и огнем все попаливши, щасливе назад повернули. И зараз того же вечера на сюю сторону ку табору переправились. Прето прибувши юж ку Богу и переправившись на сюю сторону, его мл. пн. полковник черниговский списался в тим до ясневелможного добродія его мл. пна гетмана, и з нами розлучившись, своїм трактом першим взял предсявзятую дорогу, а ми посполу з его мл. пном полковником лубенским переправившись на сую сторону Синюху, не препомнівши в тим в.м., нашего милостивого отца и добродія, же щастям в.м. мосці пна и добродія нашего, а до того милост [...] * побїду над бусурманами одержалисмо, умилилисмо обо всем в.м. мосць пну освідчити, яко то през умислного посланого нашего, Кгрикгораша, о той експедиции военной все ознаймуем листовне и зичим усердно, абисмо очне в. м. пана и милостивого добродія нашего в добром здоровї оглядали, и належитий свой поклон служебничий до ног ваших панских оддали, а на сей час самих себї з найнижчими услугами нашими звиклой вашой панской ласце назавше вручивши, застаем.

В. мсти мосці пну и милостивому добродіеву нашому во всем зичливими и найнижчими слугами.

Иван Максимович, асаул полковий комонний.

Игнат Юрченко, Гордій Левченко, сотники ком[онние] з атаманею курінною и зо всім товарис[твом].

Васил Пиковец, писар.

Михайло Заремба, хоружий полковий.

З Синевицкого броду октоврия 6 р[оку] 694.

Адрес зверху такий: «Их црского престлого влчтва Войска Запорозкого полковникови охочокомонному его мл. пну Илии Новицкому, велце нашему мосці пну и милостивому добродіеву, до оддання покорне оддати».

(НБУВ. – IP. – Ф. I. – № 1535. – Копія другої половини. XIX ст.)

*) Тут невеликий пропуск, який позначив сам автор копії, так само як вищенаведене слово: «sic».

№ 6

1698, вересня 13 (3). – Миргород. – Купча Іллі Жаданенка, колишнього лубенського міщанина.

«Року 1698 мсця септеврия 3 дня.

Я, Дорош Чорнушенко, славетний товариш войсковий и обиватель миргородский, чиню відомо и явно сознаю сим моїм писанням в кожного суду и вряду, иже (?) кому в потомний час показано будет, меновите в той міры, иж я з доброй волї моеї, а не с примушення жадного и за відомом жони моеї и порадою всего потомства моего продалем комор моих двї власних из лядамы и с плецем ні в чом нікому не пенних и не заведенних, стоячие посеред ринку в помїж от двора панї Степановой и Тишина, а на-против через дорогу против двора Климишина славетному пану Иляшові Жаданенку, обывателеві лубенскому, за певную суму монеты доброй личбы литовской золотих за сімдесят готових гроший. Котрие то коморы мої с тим плецем и лядамы продалем ему у вічност, волно такъже оному пану Иляшові оние коморы с тим плецем, в мене купленим, продаты, дати, дароваты и заменяты, и куды хотя на пожиток свуй оборочаты любо мні самому з жоною своею и потомством тими коморами и плецем владїты и пожиток з них собї обирати, а я юж сам по себї и по смерты моеї жона и діти мої и жадние приятелї, близкие и далекие, не повинны в оние втручатис и гроший не откладати. На що

для ліпшого имовірення и певности и писмо на себе подаю при битности пана Сандула Маневича, сотника миргородского, Клима Василевича, атамана городового, Филипа Димитриевича, войта, Степана Илченка и Семена Лавріновича, бурмистов ратуша миргородского. До которого сего писання обідві стороні просили нас, всего вряду, о притеснення до сего запису печати наше маестратовое. Що ми, яко вряд, твердячи тот запис, печат нашу казалисмо притиснут.

Діялося року звишъписанного».

(НБУВ. – IP. – Ф. I. – №. 62389. – Оригінал, завірений печаткою. Записи на звороті: «Запис даний у вічност пану Иляшові Жаданенку от Дороша Чорнушенка на ко[мо]р дві миргородских у вічност», «На комери миргородски от бывшего мѣщанина лубенского Илий Жаданенка, а теперішняго на брата Иосифа, от того ж вічисте мнстреві Мгарскому даний»).

№ 7

1707, червня 6 (травня 26).– Жовнин. – Купча Дмитра, колишнього жовнинського жителя.

«В року тисяча семсот семого мая 26 передо мною Петром Коно[н]енком, атаманом жовнинским, Юском Мищенком, войтом. честним гдином отцем Андреем Григоревичом, сщенником жовнинским, Андреем Вечуркою, Андрием Михайловичем, Иваном Ковалем, которие на тот час были честниі особове, приточили справи Дмитро Сикоденко, крамор, жител бывшей жовнинский, з доброй воли своей, а ни з якого примусу, продал двор свой власный, стоячий в городі Жовнини в ринку, світлиця с пекарнею, а тот двор с пляциком и з грунтиком и до того пляцу и дворця стайня, стоячая за містом противку двора и дубник, стоячий над (?) Боброду, дви пасики, то ест честному отцу Феофилу, городничому лялинскому, послушникові преосвященного его млсти отца Захария Корниловича, архиепископа переяславского, то ест за певную сумму талярей двадцят, продал свой власный, а никому не заведенный, волно то честному отцу городничому лялинскому тот двор зо всім, що до него приналежит, продати, дати дароват и як найліпший пожиток свой обернут. Я теж, Дмитро крамор, не маю я жадной мірою интересоватис до того двора и що до него принадлежит, ні жона моя, ані родичов моіх, близких и далеких, кривди чинит и перепони ни мают, а ежели бы мал хтоколвек интересоватся, люб з Дмитра, люб з родичов его, до того двора пляцу и грунтика или що до него приналежит, под зарукою талярей сто на его млст. пна полковника, на врад жовнинский талярей 20.

Писан в Жовнини с притиснением печати городской року вишписанного д.

В подленном тако:

Роман Маркевич, дяк и писар жовнинский.

В подліною свідітельствовал значковий товариш Трохим (?) Терешенко».

(НБУВ. – IP. – Ф. I. – № 62368. Тогочасна котія. Під документом намальовано коло, всередині написано «місто печати городской», на звороті написано почерком другої половини XVIII ст.: «1767 гооду июля 8 д. такову купчу я принял (...) * правитель лялинский иеромонах Меркурий»).

№ 8

1709, січня.– Короп.– Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

«Его црского прсвтлого влчства Войска Запорозского гетман Иоанн Скоропадский Вам всім обще войтам з посполитими людми до мнстра стих аппл Петра и Павла глуховского належачим, ознаймуем, иж донеслося нам відати, что з сіл ваших, нікторие легкомислние люде, бунтовничо поступуючи, не хотят по прежнему мененому мнстереві глуховскому належитого подданского отдавати послушенства и повинности, также и того за старшого міти, хто над вами постановлен, Який ваш самовольный поступок яко сурово ганим, так пилно приказуем. абисте не застановляючи на своем ослушенстві, тому мнстереві стих апстл Петра и Павла глуховскому, по давному обыкновенію свою подданскую повинност и послушенство, якое до вас належит без жадной спреки отдавали, и хто вами завідоватимет, того в всем слухали, а если бы хто з вас оказался

быти противним и не чинил выш выраженому указові нашому задосит, теды такового кождого без пошадіни на здоровю карати роскажем.

Дан в Коропі генваря 10 року 1709.

Звишменованный гетман рукою власною».

(НБУВ. – ІР. Ф. І, № 61920. Оригінал завірений печаткою. На звороті напис: «Універсал для послушенства подданных (?) тна Иоанна Скоропадского, гетмана»).

№ 9

1709, жовтня 25 (14). – Фастів. – Універсал полковника Семена Палія.

«Его царского пресвітлого величества Войска Запорозского полковник охочекомонній білоцерковский Семен Палій.

Вам, пну сотникови мотовиловскому, так теж отаману и войту салтановскому Малой Самаринной, а особливе мелника тоєїж Салтановки Малой Михайлу Коломийцю Ижкалиманда (?) доброго здоровя от Гспда Бга узичивши, сим універсалним листом нашим до відомости подаем: понеже ми респект міючи на новofундований монастир преподобного отца Онуфрия скитский, надаем на оную стую обител млин лежачий на ріці Стугні, називаемий Салтановки Малой. С которого млина аби част войсковая розміров на вишписаний монастир ишла, о що варуем и сурово приказуем, аби до того млина жадною мірою як ис старшини, так и от посполитих людей, не міл нікто интересов и жеби им нікто в том млині найменшой перешкоди не чинил, о що варуем, а оний Михайло Ишкалиманда (?) жебы міл стараня до того млина як господар до своего доброго и жеби не били спречни честному отцу Захаріі, началникови скитскому, и повиност войсковую на монастир отдавали. О що варуем и пилно приказуем и сурово грозим и для ліпшого увірення подписом и звиклою печаттю ствержаем.

Дан с Хвастова 14 октобр[а] 1709 года.

В. мст во всем зич[ливий]

Звишменованный полковник охочекомонн[ий] білоцер[ковский]».

(ЦДІАУК. – Ф. 220. – Оп. 1. – № 253. – Оригінал).

№ 10

1710, жовтня 21 (10). – Купча Левка Яременка.

«В року 1710-мєся октоврия 10 дня.

Передо мною, Кирилом Еремієвичем, сотником чигриндубровским, Кузмю Скосарем, атаманом городовим, Евхимом Полтавченком, войтом, и с притомностью всечестного гспдна отца Леонтия Зиениевича свто– Спаского чигриндубровского, Романа Григоренка и прочих, ставши Левко Яременко, явне, ясне и доброволне презентовал таковую річ не с примусу жадного, але з доброй волі своей продаем хату свою з плецом за коп осмь и два золотых, лежачий под валом міським поміж Ивановаго Ковалевого, гспдну отцу Феофилу, городничому и намістнику лялинскому. Леч як я, гроши отобравшы, так с того двора вирекаюся и не буду в тот дворец, мною проданный, жадною мірою втручатись и его откупляти и турбовати. Волно превелебности его як хотячи тоєю хатою с плецом владіти, диспонувати, дати, даровати и як ко найліпшему и спокойнійшему пожиткові обернути. На що мы, вряд, усмотрівшы Левкову Яременкову продажу, а отца Феофила куплю, велілисмо при вираженю имен нших и руки писарской записавшы, требующой стороні превелебному гспдну отцу Феофилу, записавшы, видати казалисмо.

Року и дня виш реченного.

На подлином тако:

Кондрат Василюевич, на тот час будучий писар чигириндубровский рукою.

С подліною свідітелствовал, з какових (...)*

1767 году июля 8 д. такову подлинною руку я приял и росписался правитель лялинский иеромонах Меркурий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. І. – № 62373. – Копія. Наприкінці документа намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати»).

№ 11

1711, листопада 24 (13). – Лялинці. – Купча Горпини Єремієвич.

«Року 1711 мсця ноемврия дня 13.

Я, нижейподписанная, чиню відомо сим моім писанием кому о том відати належит, а особливе дітям моім и кривним, близким и далеким, иж с согласиєм мужа моего, Кирила Єремієвича, не міючи нам должной сумми полтори тисячи ясне в Бгу пресвященному архиереєви переяславскому Захарії Корниловичу чим отдати, продаю у вічност висоце в Бгу превелебному гспдину отцу Дамаскину Богословскому, игумену мнстра стаго архистратига Михаїла переяславского, в той ж суммі золотих тисячу млин на греблі Воїнской на реці Сулі и уже отселі жадного интересу не имієм Волно будет превелебному гспдну игумену Сто– Михайловскому переясловскому из братиею его тот млин дати, продати, даровати, заміняти, и як хотя ку болшому своему пожиткові обернути. А я уже отселі из мужем моім жадного не мієм и не мітимем интересу и ніхто з жадного дитини моєї, так з кривних, близких и далеких, не повинни турбовати превелебного отца игумена з братиею. А мів бы хто турбацию чинити, обополне з мужем моім готови у кожного суду и права стати, а на турбатора покладаю заруки зол. тисячу на суд воисковий. Во свідителство же сие право укріпляю в небитности мужа моего власною рукою сина моего и подписуюся с притиснением печати.

Діялося в Лялинцях року и дня вишеписанного

На подленном тако:

Кирило Єремієвич з женою моею Агрипиною Федоровною рукою власною, Фтеодор Кирилович.

С подлінным свідителствовал».

(НБУВ. – ІР. – Ф. І, № 62370. Копія. Запис: «1711 ноября в 22 сия купчая у книгу записана и по указу пошлина взята. Полковник»).

№ 12

1712, березня 9 (лютого 26). – Лубни. – Купча Кирила Єремієвича, значного військового товариша, жителя Чигирин Діброви.

«Выпис з книг міських ратуша лубенского року Бжого тысяча сімсот второгонадцят мсця феврала двадцять шестого дня.

Пред нами, Василием Савичом, полковником Войска его црского пресвітлого величества Запорожского лубенского, притомностью уряду городового лубенского, Ивана Корнієвича, сотника, Демяна Василиєвича, атамана, Тихонья Пархомовича, войта, Нестора Федоровича и Васка Ивановича, бурмистров, ставший Кирило Иеремієвич, знатний войсковий товариш, обиватель чигриндубровский, чинил сознане ку сему записови тими мовячи словы,

Мсці пне полковнику, и ви, пнове вряде, міючи я млин свой власний зо всім построений о трох колах, стоячий на рецы Сулі на греблі Жовнинской, также місце на три ставидла на той же реці Сулі на греблі Жовнинской, який теди той млин мой о трох колах и місце на три ставидла не з якого жадного примущения, але з доброй волі моеї продалем у вічностое владіние и посесию висоце в Бгу превелебному его милости гдну отцу иеромонаху Дамаскыну Богословскому, игумену мнстра стога архистратига Хрстова Михаїла переясловскому, за сумму певную готових грошей дві тисячи золотих таляров двісті монети доброй личбы литовской. Який речонний млин той о трох колах и місце на три ставидла продавши, отдаляю себе во вічніе годы, а то ижеся не мію болше до него жадним способом интересоватися, так я сам, жона моя и потомки наши и з приятелів нших, близких и далеких, не повинны будут до того млина и ставидел упоминатися, ані теж грошей откладати и ежели б міло в кого и право ви-найтися на тот мой млин и ставидла, то жадного валиору и повагы не міет, разві сего права, а его млсти гспдну отцу переяславскому и всей еже о Хрсты братії тоєй свтой обители волно юж будет тим, от мене проданным млином о трох колах и місцем на тры ставидла як хотя владіти и диспновати. Мы теды, вишей менованный половник лубенский с при(...)*ющим урядом, слышачи от реченного Кирилла Иеремієнка добровольную его продажу, а его млсти отца игумена куплю, велілисмо до книг міських приняти и виписом з книг при звиклих печатех.

Для лучшего подтверждения в потомние часы при подписи руки писарское его млости отцу игумену переяславскому стороне потребоуемой видати казалисмо.

В Лубнах місця и дня виш писаного.

В подлинном випис таков:

Авдий Гордиевич, писар міський лубенский.

(НБУВ. – ІР. – Ф. І. – № 62369. Внизу документа намальовано два кола, всередині яких написано відповідно: «місто печати полковничой» і «місто печати магистратской», а також записи: «С подліним свідетелствовал», «Значковий товариш Иван Ивершек (?) 1764 год юля 8 д. таковий подлинный запис я принял и росписался. Правитель лялинский иеромонах Меркурий»)

№ 13

1712, серпня 27 (16). – Київ. – Купча Ганни Максимович.

«Року тисеча сімсот дванадцятого августа шестогонадцят.

Я, Анна Максимовичовая Михайлова вдова, чиню відомо сим моім писанием кому того будет надлежало, иж що небожчик муж мой Михаїл по небожчику отцу своему Максиму міл на ґрунті монастирском сто Видубицком занятий млин на Веті и того млина не могучи я, иле вдовствующая, так яко небожчик муж мой держати, сама доброволне часть на мене належачую, продала за готовие гроши его милости отцу игумену сто Видубицкому превелебному отцу Лаврентию Кгорці за золотих пятсот ровно доброй монети и уже от сего часу не повинна я сама, діти и нікто з покровних моих, близких и далеких, отца игумена теперешнего и по нем наступуючих, также и всей братії монастиря сто Видубицкого о той млин турбовати и ніякой трудности чинити во вся потомние часы, а гроши золотих пятсот повинни мні по благословенню архипастирском отдати в магистраті киевском и в тот час за отбранем грошей дана будет отцу игумену совершенная купля под печатью міскою, а сие писание для утверждения моеї продажи или куплі написалася в монастиру сто Видубицком за позволением всей братії при битности отца протопопи киевского отца Симеона Ширіпи.

У того купчого листа жадной печати не било, толко подпис рук тими виражен слови: Симеон Ширіпа, протопоп киевский тапу ргоргіа.

До сего листа Анна Максимовичовая, яко писат не уміючая, крест + стий моею рукою власною подписуюся».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 280 зв. – 281. – Тогочасна копія).

№ 14

1712, жовтня 23 (12). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«По вписаню до книг того продажного листу еще при том же листі пані Максимовичовая презентовала и консенс наданя той греблі, на которой она теперь млина часть стоячую продала, данный от ясне в Бгу зийшлого з сего світа стия памяти небожчика Феодосія Углицкого, млстию Бжиею православного архиепископа черніговского, новгородского и всея Сівера, а на тот час еще будучи игумена монастиря сто Видубицкого киевского, небожчику Максиму Василковскому, свекру сознаваючої панєї Максимовичовой, з потомком. Которий консенс мы, магистрат его священнійшого царского пресвітлого величества киевский, любезно принявше, первой перед собою веліли вчитати и так ся в себі мает: *(далі йде лист св. Феодосія Углицького від 15 (5). 05. 1686 р. – Ю.М., І. Т.)*

У того висоцеповажного консенсу печать монастирская стаго архангела Михаїла на воску червоном притиснена амengintime (?). При печати подпис руки тими виражен слови: Феодосій Угліцкий, игумен монастиря Видубицкого киевского.

Там же нижей написанно: року тысяча шістьсот осмьдесятого осмого мсця марта осмого за устною и очевистою прозбою пана Димитрия Білиевича, именем пана Максима Василковского вношенною, сей лист до книг міских киевских прийлем Ян Демидович Бикович, войт киевский, avdo(?) marginенаписано и в том упевняя пана Максима и потомков его, же естли би люб з допущения Бжого чрез огонь, люб чрез войну млина не стало, місце однак млиновое при них вічними часы зоставати мает.

Также на другом боці тот же консенс подписанно так:

Сей лист небожчика отца Феодосия Углицкого и я ствержаю иеромонах Варлаам Страховский, монастира Видубицкого киевского игумен, з братиею.

Я ствержаю, иеромонах Варлаам, намісник и духовний видубицкий, рукою моею власною

Иер[омонах] Гервасий, намісник.

Врад міський киевський по принятю и вписаню до книг той добровольной продажи листа, даного отцем видубицким от пані Максимовичовой, яко и висоцеговажного консенс, и нивіровал еї, пані Максимовичовой, ежли она з відомом и дозволенным дітей и потомков своїх, а найбарзі старшого сина свого, пана Симеона, яко уже літ дорослого и досконалого дідича и possessора добр родительских тую половину млина продала отцем видубицким и она, пані Максимовичовая, повідила, что з відомом и позволенным всіх дітей и потомков моих, которые мні не пречили и не могут пречити, урад, повіраючи словом пані Максимовичовой той добровольной продажи половини млина, сознание принял и до книг розказал записати. Я же, пані Максимовичовая, ин константиупоминалас грошей и покамест до рук своих не отберет, просила ураду, чтоб так от еї данних в продажи, яко и небожчика пана Максима и маистрату, не выдавано, а отц Кглінский зараз на ураду ин инстанті положил гроши за печатю и viceversa просил ураду, аби гроши пані Максимовичовой не били видани з ураду покамест права урядовие спора жени будут, в то время пані Максимовичовая гроши, а отцеве видубицкие права до своїх рук отберут.

Урад міський киевський видячи межі сторонами незгоду, а найбарзі уважаючий же добр очистих продажа без совершенной волі потомков твердости и skutku тими не может розказат подлуг просби обох сторон тая гроши яко и писма под секвестром удержати, а еи пани Максимовичовой приказал, чтоб на еї продажи и сознанию вмісто симнов яко потомков проданих добр хто знатний и віри годней росписался, чтоб впредь трудностей и турбацій не било албо чтоб от пана сина в продажу своем на писмі міла позволение и упевнение и дало ним в том діляціі до термину слушного, а дня осмого ноеврия пані Максимовичовая подала лист приватне писани до его милости пана войта з Глухова од сина еї старшого пана Семиона Максимовича на сей час канцеляристи войскового, который его милост пан войт в кляр (?) наказал вчитати, а по вчитаню в сей же цессі веліл вписати и так ся все писме (?)».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 281 зв. – 282 зв. – Тогочасна копія).

№ 15

1712, листопада 8 (жовтня 28). – Глухів. – Лист військового канцеляриста Семена Максимовича до кийського войта Дмитра Полоцького.

«Млстивий мой добродію, мой мсці пне войт киевський.

Нижайшее мое в. мсті, м.м. пну, и добродіеві отдати поклонение всегда служебничая мене понуждает повинност или всем настоящому слугою, когда донеслося мні відаті, же діло милой родительки моей взглядом продажи млиновой части чернцам видубицким без согласия и позволения моего синовского в майстраті киевском состоятися не міло. Теди подлий мой лист пишучи до в.м.с., м.м. пна, и добродія, відомо твору, же волі родительской впредь и тепер контрадиковати не буду, толко лутше би (моя наиподлішая и непотребная рада) если би пані родителька тоей млиновой части не продавала, бо гроши в еден момент розойдутся, а часть млиновая, хоча й найменшую осиротилому домові нашему чинила вспоможение, леч тое все ко матерскому отдаю рассуждению, тое в. м., м.м. пану, и добродіеві коизвіщенію подавши, тим конклюдую, же естем в.м., м.м.п добродіеві, щире зичливий и до услуг облігованный. В котором листу подписи руки тими виражен слови:

Семен Максимович, канцеляриста войсковий.

З Глухова, октоврия двадцять осмого року тысяча сімсот двадцятого.

И тот лист запечатан бил смулкою червоною, а интитуляція на версі такавая:

Его священнішаго царского величества Бгом хранима града Кіева упривиліованному войту его млсти пну Дмитрию Полоцкому, моему велці мосцівому пану и добродіеві подати».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 283. – Тогочасна копія).

№ 16

1712, жовтня 23 (12). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«По вписаню иднотанцією (?) тих муніментов до книг и устное и очевистое пнеї Максимовичовой сознана и продажу, также и листовное соизволение и потвержение продажи старшого сына еї, пана Симиона Михайловича Максимовича, что уже доконалого дідича и наслідника добр родительских.

Мы, урад міський киевский, видячи, что урадовне пні Максимовичовая с позволением сына своего тую млиновую часть превелебному в Бгу Лаврентию Кгорці, игумену сто-Видубицкому, и всей братії уступила, до книг совершенно казалисмо принять и записать, а еї, пні Максимовичовой, на своей продажи веліли росписатися и она, не уміючи писання, вмісто себе упросила о подпис руки превелебного в Бгу отца Симеона Ширипи, протопопа киевского, который в книгах подписался тими словами:

На сей продажи млина части вмісто пані Анни Михайловой Максимовичовой, яко писма не уміющей, за прошением еї самой и вмісто синов и потомков ея подписался Симеон Ширипа, протопоп киевский, manu propria.

А так уже от сего часу зараз в вчистую possessию обител стая Видубицкая, яко власние свої откупление добра приймует. И уже волно превелебному в Бгу отцу Лаврентию Кгорці, на сей час игумену обители Видубицкой, и по нем наступуючим превелебним игуменам и всей братії владіти совершенно, користить вічне, кромі жадной ни от кого перешкоди. А пані Михайлова Максимовичовая, яко сама з дітми и потомками и всіми близкими и далекими кривними небожчика пана малжонка своего и своїми кривними от тоей части млиновой зрекается и уступае так заступовати и боронити от кожного перешкожающего в спокойном владінію тоей части млина власним своїм коштом и накладом облігуе, субмітуе и записуе

Я (?), тилекрот, иле би того вказовала потреба до вістя літ, в праві посполитом описаних о продажи вечистих кгрунтов, то под закладом спротивления нінешему продажному справу таковиж сумми пятисот золотих на урад тот, перед который би (слово «би» написано двічі. – Ю.М., І.Т.) сая приточить міла справа, а особливе на сторону укривджоную и под нагороженем и заплаченем всіх шкод и накладов правних, в том понеслих, и словне, кромі присяги ошачованих; сая одна ж вечистая части млина продажа и купля в кождом суде и ураде при своей зуполной повазе и валиору зоставати мае на всі пришлие и потомние часи.

Якая продажа части волной млина, стоячого на реці Веті, от пані Анни Михайловой Максимовичовой тудотовний (?) превелебний в Бгу его милости гспдну отцу Лаврентию Кгорці, игумену стаго архистратига Михайла Видубицкого киевского, и всей братії тоейж обители Видубицкой про памят для літ наступуючих в книги міские ж киевские записанна. А з книг и сей випис при подписі руки самого его милости пана войта и при печати міской киевской ест видан.

Писан в ратушу міской киевской року и дня вишписанного.

На подлинном подписался так се:

«Менованный войт рукою власною».

Кориговал з книгами Никола Ракгутский.

По вписаню до книг прав сами се оригинали, также чистой продажи лист, данний от пані Михайловой Максимовичовой, якої висоцеповажний консенс данний от ясне в Бгу преосвященного архиепископа черніговского, новгородского и всего Сівера Феодосия Углицкого, также и лист писанный* корриговал з книгами Николай Ракгуцкий +* (слова між зірочками (**)) закреслені. – Ю.М., І.Т.) от сына еї м. Семіона Максимовича пречестному отцу Феодосию Углицкому яко обители стой належачие, отдали. Которие он принявши, росписался в книгах тими словами:

Принялем поменение оригинали з ратуша киевского и подписался:

Иеромонах Феодосий Кглінский з. м.в. к. рукою власною.

С подлиними сводил иеромонах Иларион».

(НБУВ. – IP. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 279–284 зв. – Тогочасна копія. Внизу документа намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати ратуша киевского»).

№ 17

1713, вересня 1 (серпня 21). – Табір під Києвом. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

«Его црского прстлого велчества Войска Запорожского обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский

Пну полковникови ніжинскому, старшині полковой, а особливе п. сотникові глуховскому з урадовими тамошними и всім, кому бы колвек о том відати належало, войсковим и посполитим людем сим нашим ознаймуем універсалом, иж Павел Лесенко служне з сотен (?) войсковим товарищем сотні Глуховской, міючи млин куплени у Евфима Небая, також сотні Глуховской в товариша под селом Журавкою, на річці Журавці о двох колах стоячий, на который и універсалы два, еден фундушовой, а другий ствержателный антецессора нашего, бывшего гетмана, нам презентовал, просил чрез суппліку свою и нашего рейментарского на оный подтверженя, жебы могл ему спокойне владіти и приходячие пожитки з оногo без перешкоды одбирати. Мы прето, гетман, не одмовившы их слушному прошению, а стосуючись до універсалов антецессора нашего, велілисмо имі з канцелярії войсковой наш видати універсал, который, яко тот помененный млин о двох колах на річці Журавці будучий (если от оногo жадная людам в кгрунтах не діється шкода) в спойное иму, Лесенку, владіние ствержаем, позволяючи им всякие з оногo приходячие пожитки розміровие одбирати. Так мїти хочем, варуем и приказуем, абы нихто з вишепомянутой старшин, ни з войскових и посполитих людеѣ в том содержаню млина, и одбираню приходов жадной наименшой ему, Лесенку, не важилса чинити кривди, трудности и перешкоды.

Дан в обозі от Киева над Либедю 21 д. августа року 1713.

Вишменованій гетман рукою власною.

(НБУВ. – Ф. I. – № 62312. Оригінал, особисто підписаний гетьманом і завірений військовою печаткою).

№ 18

1716, лютого 3 (січня 23). – Лютенька. – Дарча ієромонаха № Серафіону Єрофейовичу, игумену Свято-Михайлівського сорочинського монастиря.

«В Бгу превелебний мсці отче обители стой сорочинской, мні в Дху Стом мсцівий отче и ласкавий блгодітелю.

Поневаж я изволением Бжїім принял габыт по обіщанию своему работати Гсдви, также и обители стой послужити, усердно желаю, аще ли Гсдь Бг воздвигнет мя от одра болізеннаго. А тепер за живота моего полецаю на обитель стую часть, на мене спадаючаго ліса, отцевщини, прозиваемаго Базавлукувщина. В которую то часть не повинна будет Ганна Моїсіха, братовая моя, жадною мірою интересоватися кромі своею половиною, там же стоячою, владіти. На що для лучшего віроятя и потверждення вмїсто запису даю отцу игумену сей свідителствованный лист, жебы в потомние часи як братовая моя, так діти еї, за тую половину ліса не турбовали братїї монастирской, поневаж з доброй волі моеѣ в посессию вічную обители стой помянутой ліса отказую и притом его ж стим млтвам вручаю мя навсегда пребиваю

Превелебности вшой мні в Дху Стом мсцівому отцу и блгодітелеви всіх благ жлаючим всесмиранный иєромонах и бивший презвитер сто-Николский лютенский.

З Лютенки генвара 25 д. року 1716».

(НБУВ. – ІР. – Ф. I. – № 62397. – Оригінал. Запис на звороті: «В Бгу превелебному гсдну отцу Серафіону, игумену обители стой сорочинской, мні в Дху Стом мсцівому отцу и блгодітелеви смиренно подати»).

№ 19

1719, червня 16 (5). – Сорочинці. – Купча Ганни «Мусїїхи».

«Року Бжго 1719 мсця июня 5.

Я, Анъна Григориевна Мусїїха, подаю сей мой запис, при отцу Панътелеймону Григориевичу, презвитеру Сто Пречиским сорочинским, братіи моеѣ, и при иних людеѣ там бивших, иж міючи муж мой Мойсей Романович ліс и луг, сполне из братом своѣм,

отцем Павлом, священником сто Никольским лютенським, отчизну свою, он же, помененный отц Павел, стал из волі своей иноком во обители сорочинской сто Михайловской и отдал част своего ліса на обитель сорочинскую. Я, вишепомененная Мусіха, тую част продала свою до обители вишше реченной, отцу игумену Серафиону Ерофеевичу, так теж и всей братії монастирской из сином своїм Петром и гроші отибрала (!) сто и талярей двадцят битих по чтирі золотих и с пятма копійками. Ко[торую] то суми чинит золотих сто осмдесят и пят, за що продалося було зо[лотих] за двісті, тилко ж я из волі своей пустила коп шест на стую обител за небозчика мужа своего.

Що для ліпшой віри и певности написалос про память.

(НБУВ. – IP. – Ф. 1. – № 62396. – Оригінал завірений печаткою).

№ 20

1720, лютого 20 (9). – Київ. – Універсал (?) членів комісії з розмежування земель (Якова Лизогуба, Григорія Грабянки та ін.).

«Црского величества в премоцнійшой его ж монаршій грамоті до ясне велможного его млсти пана гетмана присланной, вираженому указу границу утвердити[...]ди (!), нім тое собудется розграничение, тепер пишно указу реїментарским на том варуем, иж если би якая з них сторона спорний пахатний поорала, albo сіно на ний покосила кгрунт чи те ж в заводний також лі[са] поруб чинила, а потом з розезна[н]я слушних доводов покажется, что не свой, тилко чрез єдиний упор, а[...] виолентию поорал albo покосил, чи теж порубал, [...] уже тот користь, то есть пашню и сіно з оногo кгрунту заберет, а за зруб ліса о совітую примет цену, кто правим ведлуг своих муніментов и истинних свідителєй узнан будет поссесором, звер[...] зас того упіраючийся через право и слушность еще и ви[...] подлеглим будет, именно до скарбу войскового повинен триста червоних положить и поміжний свой кгрунт, (який на противную сторону міет бити отсужен), утратит. О том и повторе без всякого поблажения, властїю ж реиментарскою и суровим указом заказуем.

Дан в Києві февралє, 9 дня 1720 года

В подлинном тако

Его црсаго пресвітлого величества Войска Запорожскаго бунчучний енералний Яков Лизогуб

Григорий Кграбянка, судия полковий гадяцкий.

Иосиф Тарасевич.

Павел Черниховский, писар полковий переяславский.

Иван Костенецкий».

(НБУВ. – IP. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 183 зв. – Копія другої половини XVII ст. – Наприкінці документа намальоване коло, всередині якого написано: «Місто печати»)

№ 21

1724, липня 15 (4). – Сорочинці. – Купча Зіновії Федорихи Плужниченко.

«Року Бжго 1724 мєця июлия 4 –о дня.

Я, Зіновия Хведориха Плужникова, жена жетелі (!) сорочинскій (!), чиню відомо сим моїм писаниєм, иж муж мой Феодор Плужниченко, отходячи в дорогу до Криму посол, приказал мні прилюдне, жеби я продала грунтик свой на потребу свою, стоячий близко монастира Сто Михайловского сорочинского. Теди я извістивши отцу игумену и отцу намістнику Пахомию и всей братії монастирской, продала за коп пятнадцат во вічност лужка и сіножати я (?) монастир коло ж дубнику на три косарі из крєвним своїм Яремою Бондаром и при мірочнику Василю, сусіді, и при иних людей добрих и віри годних, за що и гроші отобрала своїми руками и того варую, жеби ані муж мой Феодор, ані брат мужа моего, ані з крєвних моїх, близких и далеких, в той помененый грунтик не упоминалься, волно будет отцу игумену Серафиону и братії монастирской изрубати (!) и владіти яко своїм власним. А хто би могл упоминатися и турбацию поднімати на отца игумена и на братию монастирскую, на такового покладеам заруки на урад міський сорочинский до шкатули войскової золотих шестдесят.

На що для ліпшої віри и певности даю мое сие писание року и дня вишеписаннаго. Списася в манастирі Сто Михайловском сорочинском и при печати манастирской. Многогрішний монах игумен Серафимон Иеродеевич Сто-Михайловский сорочинский.

Иеромонах Пахомий Григориевич, намістник тоей же стой обители.

Иеромонах Игнатий ключник».

(НБУВ. – ІР. – Ф. І. – № 62396. – Оригінал, завірений печаткою, внизу якої приписано «Паисий Ром[...] сорочинского». Запис на звороті: «Запис на луку Плужниченкову и на лісок, тамже стоячий»).

№ 22

1726, березня 30 (19). – Заповіт Федори Терещихи.

«Во имя Отца и Сна и Стого Дха. Аминь.

Я, раба Бжия Феодора Терещиха, за здоровья своего и за доброй своей волі отказую на обител стую готових денег талярей двадцят по смерти моей, а що останеца тих денги вистачивши, на манастир усе отписую своему мужу Юскові Бурмаці, а по смерти Юска Бурмаки усе на манастир иміет: и поле, грунт и лука, а бидло по волі его да бутет (?), а унукам отдала золотих на сімдесят Ивану Жадану, батку их, жеби болш не турбовав Иван Жадан, да будет проклят, анафема и розсудится зо мною Юска Бурмаки пред нелицемірним судиею.

При людех зацних, при Кузмі Лебединцю, Хведору Слюсару и Жука (?) Мария Квашине[н]ка (?) и иных людей зацних».

Приписано: «Сия духовница списася року 1726 марта 19, а преставилася того ж марта 20 дня Феодора Юсчиха Терещиха».

Приписано: «Року 1726 септеврия 14. Що тут положено на манастир золотих шестдесят, отдал нам до рук, которіі розділили на братию и не винен игумен Серафимон Иерофеевич з братиею м. с. м. зостае».

(НБУВ. – ІР. – Ф. І. – № 62390. – Оригінал).

№ 23

1728, вересня 20 (9). – Лист Федора Максимовича до гетьмана Данила Апостола.

«Яс[не] велможный мсці пне гетмане, мой премстивый патроне и добродію.

Отц мой и млитвами и неблгословением отческим, претячи непрестанно, пишет ко мні, что з движимого того, которое послі его, отца моего, оставленное у швакгра моего Николая Борозны, и жены его, Борозниной, а моей сестры, обрїтается, четвертую долю на его, отца, выдїливши, ему ж, отцу, ради препитания, при крайній биді и нищегі будучому, в Архангелский город прислати. О чом з соїзволением других моїх братов и сестр многажды у их, Николая Борозны и жены его, а сестры моей, писмами и словесно домагалемя, жебы отц наш при бідствіи своім принаймні з своего иміния получил спомоществование. Еднак он, Борозна, з своею женою, а моею сестрою, як на нас, так и на отца нашего, противо волі его отческой, з того движимого надлежные части удержуют и власть (?) того всего сами посесорами быти. Того ради всепокорственно прощу ясне велможности вашей милостиво призрїти на бідствие отца моего и тое все движимое, якое по отцу моем, реестром описанное, осталось, а при нем, Николаю Борозні, и при жені его обрїтается, взать от их подлуг реестру ж и разділити на чотири части, почому бы отц мой в остатнем своем разоренїи могл иміти помощь, да и я з другими братами моїми и сестрами, тогож отческого иміния были бы участниками, К якому того движимого подїлу надлежащые писма отческие ясне велможности вашей вручаю и о таковоое милостивое призрїние и паки всенижайше суппликую.

Ясне велможности вашей, моего премлстивого патрона и добродїя нижайший слуга лейб-гвардии Семеновского полку гранадерской роты сержант Федор Максимович».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 62320. – Оригінал. Запис зверху документа: «Отдана (?) в Москві септеврия 9-о року 1728». Запис на звороті: «Супплика от Федора Максимовича, на сестру и зятя Борозну о добрі (...) * оставшомся, котрими владїют, а отцеві на препитание не посылают»).

№ 24

1728, жовтня 14. – Мархов (?). – Лист гетьмана Данила Апостола до Миколи Борозни.

«Его императорского величества Войска Запорожского обоих сторон Дніпра гетман Даниїл Апостол.

Вам п. Николаю (?) Борозні, товаришеві (...) *мовському, нехай будет відомо, иж в бытность нашу в Москві, Федор Максимович, лейб-гвардії Семеновского полку гранадерской роти саржант суппліковал до нас, что отц его клятвами и неблгословнием ему отческим претячи, непрестанно пишет к нему, дабы з движимого иміния, которое посаг (?) отца его вставанье(?) у вас иміється, четвертую (...) * на его виділивши, ради препитания, при крайнійбіді и нищеті будучому, в Архангелский город прислат и хоча (?) он, Максимович, и соизволяя (?), других своих братьов и сестер (...) * вас и жены вашей писмами и советстно упоминался, жебы отцу его з помянутого иміния при скудости своей получил вспоможение. Еднак ви противко воли отческой идучи и того движимого (...) * части найперше (?) удержуете, хотячи самы всім користовати. В чом и вас просил он, пн Максимович, суда. Прето приказуем, абисте по получении нашей супплики (...) * против выш показанной супплікуючої жалобы приехали сюда, в Мархов (?) (...) * всеконечно, рейментарско приказуем.

Дан в Мархові(?) октоврия 14 дня 1728 году».

(НБУВ. – ІР. – Ф. І. – № 62321. – Чернетка).

№ 25

1729, листопада 27. – Глухів. – Універсал гетьмана Данила Апостола.

«Его императорского всепресвітлішого величества Войска Запорожского обоїх сторон Дніпра гетман Даниїл Апостол.

Всій старшині и черні Войска его ж императорского величества Запорожского, а особливе пну полковникові ніжинському пп. старшині полковой, сотникові глуховскому, атаманам и войтам и кому бы о том відати надлежало ознаймуем сим ншим універсалам, иж в Бгу превелебний отц Лука Павлович, игумен, з братиею монастыра святых верховних апостол Петра и Павла глуховского чрез нарочно присланого честного отца Симеона, економа того ж мнстира, при суппліці своїй презентовал нам антецессоров нших бывших гетманов універсали й високомонарщюю блженния й вічнодостойния памяти пресвітлішших держанійших великих гсдрей и великих князей цара Иоанна Алексіевича, императора Петра Алексіевича. самодержцов всероссийских грамоту в літо от создания мира 7201 марта 10 данную на (...) **обрани** монастырские, именно на села: Холопково, Баничи, Ротавку, Везонку, Ховзовку, Будища, Чернево и на слободку Бородавку з принадлежащими к ним угодиями, на мелниці в Холопкові на реці Астані о трох колах мучних, четвертом ступном, в Бородавці на реці Клевені о двох колах мучних третом ступном, в Вязонці на той же реці Клевені о шести колах мучних, одним ступном под монастырем на той же реці о пяти колах мучних, одним ступном в Богдановці на мелниці на реці Шостці о двох колах мучних, а особно на перевоз Мутинский з половиною ловлі рыбной з озер тамошних и на протчие их добра купним правом набытие, на которие села, мелниці и другие угодия подлуг помянутих кріпостей просил означенний отц игумен з братиею и ншой універсальной конфермації. Мы прето, гетман, по силі данной нам високомонаршой его императорского величества жалованной грамоты иміючи власт всякие воинские и гражданские в Малой Россіи устревать порадки, а хотячи дабы обытели свтие православние церкви Бжій всегда в приличном блголіпії и добросостояннії для хвали Бжой найдовалися, стосуючися же до монаршой грамоты и універсалов антецессоров нших, веліли сей нш з енеральной войсковой канцелярії видати універсал, чрез которий всі вишнаміненние села, мелниці, перевоз Мутинский и инние угодия обытели свтой Петропавловской глуховской в зуполное ствержаем владіние и дабы во владінії тих добр и в отбіраню з них належитих до оной в обытели користей ніхто з старшини и черні, войскових и посполитих людей, жадной перешкоди, трудности и препятія чинити не важилися, войти теж означених сел з посполитими людми (кроме козаков при своїх волностях не нарушно міючих зоставати) отдавали

бы помянутой обители надлежащее подданическое послушенство и повиновение, міти хочем и рейментарско приказуем.

Дан в Глухові ноевриа 27 року 1729

Звишменованный гетман рукою власною»

(НБУВ. – ІР. – Ф. І, № 61930. Оригінал, скріплений військовою печаткою. На звороті напис: «Універсал велможного пна гетмана Данила Апостола данний на мнстрские угодия в потвержение кріпостное»).

№ 26

1734, січня 18 (7). – Сорочинці (?). – Закладний запис Якова Мокієвщенка, сорочинського жителя, сорочинському монастиреві.

«Я, Яков Стефанов Мокієвщенко, житель сорочинской, міючи крайною в денгах потребу, визичил у его млсти всечестного отца игумена монастыра сорочинского иеромонаха Серафiona Иерофеева денег готових золотих пятьдесят и пять року 1727 и того ж часу на тие денги далем в заставу пояс сребраный позолоченный до рук отцу игумену. А сего 1734 – о генвара 7 д. пояс оной у отца игумена взял, а місто оною пояса за тие денги, мною визиченные, луки дві застановил: одна, которая под Полиановкою, а другая поблиз монастырской; и на тих луках сіно косит им позволяю, покаміст виплачу денги пятьдесят и пят золотих. А когда бы не выкупил я их, то обители стой Михайловской сорочинской оние луки за тие денги вовся во владіние попустит имію и никто потом откупит з крвних моих, близких и далеких, не силен на тое. Сей запис за рукою моею виписаний его млсти всечестному отцу игумену монастыра сорочинского Серафionу Иерофееву и всей честной о Хрсті братіи обители сто-Михайловской сорочинской подаю сего ж 1734 – го генвар 7 д. и притом власною моею рукою подписую крст +».

(НБУВ. – ІР. – Ф. І. – № 62391. – Оригінал, завірений печаткою)

№ 27

1732, березня 13 (2). – Новгород-Сіверський. – Лист новгородского архімандрита Нила до воронізького сотника Івана Холодовича.

«Блгородный мсці пне сотник воронижский, мой ласкавый блгодітелю.

Увідомившись я з братиею в обители стой, что за вірную вшу пред его императорским влчством службу и за знатное ко всему малороссийскому отечеству прислуги по ея императорского влчства высокомонаршой млсти надано в. м. мст. пну село Пироговка и предостойнйшего его ж императорского влчства грамотою и рейментарским ясневелможного добродія млсти пна гетмана и кавалера універсалом ствержено, не зазрим тому, но паче сорадуемся сугубо, же и труждающимся о общей ползі ест награждение и миролюбного (так надіюс) сосіда, Бг стой обители послал. Ему же яко общій о всіх млтвенники желаем в цілости здравия давно иміючимися и нні наданными угодій блгополучно владіти и вперед як славою, так блгословенною от Бга фортуною возрадовати, даже по долговременіи вічнаго достояния наслідников блгородие вше будет. Что же по доношению пироговцов выражаеш в. мс. в своем листі будто поддание монастырские, помянутому селу порубежные, не допускают вшим подданым в бор, в луг и в иние власние пироговские (...)* их потреб ездит, в том млсть вша клеветникам не зараз повіряйте, гдиз монастырскій подданіи сами угодій пироговских ни на пядь не касаются и пироговцям их власного не воспящают, токмо монастырских грунтов и угодій; не за антенатов Малороссиєю правящих, ни за поляков, но за древних блгочестивйших монархов монастыреви наданих и их премощнйшими грамотами стверженных, охраняют, а хотя будто за преосщенного Лазара Барановича, и за тоіх антecessоров з іх позволения был ніякий вступ пироговцам в монастырские угодия, но с прешествием их власти и позволение тое минуло. Я тое блгородию вшему, если не отдаете, обявляю, же в монаршой, в нас иміючойся грамоті, граница землі и угодиям монастырским написана по Путивльскій перевоз, зачим и половина Пироговки на землі монастырской явствуется седіт. О чом донелі совершенно, аще похощете, увідаете, прошу своїм подданым пироговцам запретит вдиратися жадним способом в угодия мнастирскій, чтоб с того яко и в. мс. пише, уховай Бже, не учинилася между ними якая ссора, ибо як вших

наданих угодий намній нши не касаються. Так свого, млстию Бжиєю и монаршою стверженого, накріпко охрانیти будут, деклярую, будучи

Блгородію вшему всіх блг желающий бгомалець, новгородский архимандрит Нил, по его же повелінію за болізнующого подписася тоєю ж обытели намісник иеромонах Фаддей Какоілович.

В монаст[ирі] Новгород[ском] марта 2 числа 1732 году».

Адреса: «Блгородному его млсти пну Иоанну Холодовичу, сотнику вороніжскому, моему ласкавому блгодітелеви належит в Вороніж»

(НБУВ. – ПР. – Ф. І. – № 62323. – Оригінал, завірений печаткою і особисто підписаний намісником монастиря ієромонахом Фадеем. Запис на звороті: «Получен марта 3 дня року 1732 от оца архимандрита обители новгородской о заводной пуци поданных оной же обители собицких жителей с пирогувцями»).

№ 28

1735, травня 30 (19). – Глухів. – Універсал Малоросійської колегії.

«По указу ея императорского величества самодержиці всероссийской и протчая и протчая и протчая.

Полковникові ніжинському з старшиною полковою и сотниками, а особливе сотникові глуховському з урядом, и всім, кому о том відати належатимет чрез сие обявляється, иж чесний отц иеромонах Никифор, игумен мнастира сто Петропавловского глуховского при поданном своем нам, генералу лейтенанту, сенатору, кавалеру стога Александра гвардії подполковнику и ея императорского величества генералу адютанту в енеральную войсковую канцелярию доношеніи презентовал премоцніише высокомонаршии в разних годіх жалованние грамоти (1) блженния и вічностойниия памяти великого гдра ца и великого князя Алексія Михайловича на владіние мнастиру Петропавловскому селом Холопковим, деревнею Баничами и которие на их земли внов поселис. также деревнями Везенками, Ховзовками и Будищами буде на то село и деревні унное (?)кого жалованних грамот и инних никаких кріпостей ніт и спору и челобитя о том ни от кого не будет в 1668– м сентеврия 4 (2) блженния и вічностойниия памяти великих гдрей црей и великих князей Иоанна Алексіевича, Петра Алексіевича и великия гсдрни благовірния цревни и великия княжни Софії Алексіевни тому ж глуховскому Петропавловскому мнстиру на мнастирские их села Холопков, Баничи дана, деревні Будища, Ховзовку, Вязонки, Мацково, Чернево и Ротовку и на всякие к тім вишеписанним вотчинам принадлежащие мелници и на Мутинский перевоз в 1689-м февраля 28 (3) блженния и вічностойниия памяти великих гдрей и великих кнзей Иоанна Алексіевича, Петра Алексіевича, игумену того глуховского Петропавловского мнастира Силвестру з братиею на вишпоказанние їх вотчини села Холопковку, Баничи, Мацково, Ротовку, по реці Ясмани лежащие, да на слободку Бородавку, да на села ж Везонку, Ховзовку, Будище, Чернево, по реки Клевені лежащие, и на мелници и на инние всякие угодия и на перевоз, чим они прежде владіли в 1693 марта 10, також універсали (1) гетмана Ивана Виговского на владіние мнастиру Петропавловскому Глуховскому показанних сел Холопкова и Банич и млина Стрелницкого, на реки Клевени стоячого, в 1658 генвара 30 (2), гетмана Ивана Бруховецкого на ті ж села Холопков и Баничи с тім же Стрелницким млином и на другие млини мнастирским коштом построение, в 1664-м сентеврия 13(3) конфирмацію гетмана Демяна Игнатовича мнастиру Петропавловскому на село Холопков, Баничи с принадлежностями и млин Стрелницкий на реки Клевені, так же на їх мнастирском грунті осліе деревні Ховзовку, Будища и Везонку со всіми їх пожитками и млини власним коштом едни под мнастирем, другие под Везонкою побудованние, да на перевозки Мутинский и Каменский з добрами в 1669-м марта 9. (4) Его ж гетмана Игнатовича на наданную им в том же году и мспі деревенку Мацково со всіми к ней принадлежностями и млини на новой греблі под Глуховом и на перевоз Мутинский. (5) Гетмана Ивана Самойловича на млин їх в селі Богдановці на реці Шостці з двома колами межи млинами з одной стороны мнастира Новгородского, з другой Афанаса, атамана бывшего новгородского, в 1672-м сентеврия 27(6) конфір-

мацію гетмана Мазепи на всі ґрунта млини и инние угодия и на тож село Холопково и под тим селом три клетки мелниц на реки Есманы село Баничи, село Мацково и селце Бородавку, где и дві клітки на реки Клевені, селце Вязонку, под яким на реки Клевені чтири клітки, селце Ховзовку, селце Будище и селце Чернево под самим монастирем на той реки Клевені и перевоз Мутинский в 1692-м ноябра 28 (7); его ж гетмана Мазепи на ліс от законника Корнилия мнастиреві Петропавловскому легованный, прозиваемый Мариці, в сотні Глуховской положенном, найдучийся с пасіками и гребелками в вічную посессию (8). Его ж, Мазепи на половину стану Мутинского всіх рыбних ловлей в 1702 –м сентеврия 8, ноеврия 6 чисел (9). Его ж Мазепи, дабы Андрей Лизогуб без відома и позволения его гетманского не важилься внов под селом Каменем на реці Сейму до села Хижок построіти перевоз под виною тисячи галярей в 1707 септеврия 18 (10). Гетмана Скоропадского на рыбную ловлю в озерах мутинских и чтоб рыбалки мутинские, не будучи ни в чем спречни в той рыбной ловлі, повинност свою отдавали в 1708, ноябра 23 (11). Его ж гетмана Скоропадского конфирмацію на села Мацков, Холопково, Баничи, да на деревни на власних їх ґрунтах осаженние Ховзовку и Везонку со всіми до них принадлежистми и вишеписанными млинами и лісом, прозиваемим Марицею (12). Его ж, гетмана конфірмацію на их же мнастирские маетности, а именно на села Баничи и Мацков и Кут з рощею, село Холопков з млинами и лісом, там же на Ясмані будучим, село Ротовку, слободку Бородавку з млином при ней обрїтаючимся, на села Везонку, Ховзовку, Будища понад рікою Клевеню, на якої при тих селах млин в чтирох клітках, на село Чернево и млини под монастирем, на млин в селі Богдановці, на Мутинский перевоз з половиною рыбных ловль и на ліс Марицю в 1710-м мая 25 и ноябра 28 чисел и на ті всі вишеписанние маетности, села, деревні, млини, ліси, поля, перевози, рыбные ловлі и протчие угодия просил помянутого Петропавловского глуховского мнастира игумен з братиею от нас, генераллейтенанта, сенатора и кавалера універсального подтверждения. Мы прето, генерал лейтенант, сенатор, кавалер стаго Александра гвардії підполковник и ея императорского величества генерал адютант по силі премоцнійшого ея императорского величества высокомонаршой грамоти за собственного ея величества рукою в объявленіи генеральной малороссийской старшині, полковникам, полковой старшині и всему народу малороссийскому генералу-лейтенанту прошедшого 734 году марта 17 д. присланого, в которой всемлостивїише повелено нам, сенатору и кавалеру с присутствующими енеральной войсковой канцелярії членами всякие в Малой Россїи, которие до уряду гетманского принадлежат діла управлят яко по силі премоцнійших высокомонарших жалованных грамот и гетманских універсалов на вишепрописанние мнастира Петропавловского глуховского маетности, села, млини, ліси, поля, перевоз (кромі озер) и протчие угодия оному Сто – Петропавловскому глуховскому мнастиру в спокойное и безпрепятственное владіние (буди от кого спору и челобитя не будет) в подтверждение от енеральной войсковой канцелярії за рукою ншею и присутствующих членов веліли видат універсал, так дабы полковник ніжинский, старшина полковая и сотники, а особливе сотник глуховский, и никто з старшини и черні во владінии вище означенних маетностей, сел, и деревень с принадлежащими угодиї и в отбиранию с них всяких обиклих пожитков помянутому Сто –Петропавловскому глуховскому мнастиру жадного препятствия и перешкоди чинити не важилис, войтам же вишепоказаних сел со всіми посполитими людми (кромі козаков при своїх волностях всегда ненарушно зоставати імїючих) отдавали обиклое подданническое послушенство и повинност, предлагаем.

Дан в Глухові мая 19 д. 1735 году

Кнзь (?) Шаховской.

Кнзь Андрей Барятинский.

Васил Гурьев.

Андрей Маркович.

Феодор Лисенко»

(НБУВ. – IP. Ф. I. – № 61931. Оригінал, завірений печаткою. Збоку пізніший запис: «Записан в книгу под № 2006»).

№ 29

1757, березня 31 (20). – Глухів. – Універсал гетьмана Кирила Розумовського.

«Ея императорского величества Малой России обоих сторон Днѣпра и Войск Запорожских гетман, действительный камергер императорской санктпѣтербургской академіи наук президент, лейб гвардіи Измайловского полку подполковник и обоих российских императорских ординов святых апостола Андрея и Александра Невского, також полского Білого Орла и голштинского святія Анни кавалер, Российской имперіи граф Кирилл Разумовский.

Господам генеральной старшині, полковникам малороссийских и компанійских полков, а особливо второго компанійского полку полковнику з старшиною полковою, сотниками, паче же сотні пятой сотенной старшині, атаманам и рядовим козакам и кому о сем ведать надлежит, объявляется: докладывал нам поданный в нашу Генеральную Войсковую Канцелярию, при доношеніи второго охочекомонного компанейского полку от полковника Василя Чесника с полковою старшиною, сотниками, з сотенною старшиною и атамнами вибор, учиненный имп. о избраніи волними голосами на имѣющуюсь в том втором компанейском полку пятой сотні сотничую вакансію, в котором они ко определению в ту сотню сотником на место умерлого сотника Алексія Тимофіева назначили кандидатов: имяно абшитованого третьего компанейского полку сотенного асаула Карпа Забілу и атамана второго компанейского полку сотні пятой Романа Заіку. И в том де виборі свидѣтельствуя, что оние кандидати того чина достойни, просят об определеніи одного с них настоящим сотником, причем и взятіе от оних кандидатов о их службах в нашей Генеральной Войсковой Канцеляріи сказки представлены. И мы, гетман и кавалер, данною нам от ея императорского величества властію по вишепоказанному представленному нам вибору и за усмотрением о службах тех кандидатов сказок, из упомянутых кандидатов определяем того второго компанейского полку в пятую сотню настоящим сотником абшитованого сотенного асаула Карпа Забілу и сим нашим універсалом предлагаем, даби господа генеральная старшина, полковники малороссийские и компанейские, а особливо второго компанейского полку полковник з старшиною и козаками, о таком нашем определеніи відая, признавали его, Забілу, настоящим оной пятой сотні сотником и старшина сотенная и атамани с товариством той пятой сотні имѣют ему, Забілі, яко командиру своему отдават должную честь, а что касается к служби ея императорского величества в том надлежащее послушание и повиновение, он же компанейский сотник Забіла должен службу отправлять верно и добропорядочно и командиру своему полковнику и полковой старшині во всем, что принадлежит к службі и интересам ея императорского величества быть послушным, а ис подчиненными своїми – сотенною старшиною, атаманами и козаками обиходится безобидно. А за службу свою получают ему, Забілі, в ннѣшнем его чину жалование и трактѣмент равной против других сотников от полковой же второго компанейского полку канцеляріи за объявленіем сего універсалу команду и корогв при собраніи означенной сотні старшині и козаков поручить ему; а в верной ея императорскому величеству в том чину службі к присяге, по обыкновенной роті его, сотника Забілу, привесть от полковой того полку канцеляріи и ту роту присяги прислать в нашу генеральную канцелярию. Чего ради и сей універсал за подписанием нашим и при національной малороссийской печати оному второго компанейского полку сотні пятой сотнику Карпу Забілі дан в Глухові марта 20 д. 1757 году.

Гетман граф К. Разумовский (Место] п[ечати]».

(ИМФЕ.–ФЗ.–№ 7/506, арк.46-47.–Копія 1883 р. Під текстом документа запис: «Подлинный писан на листе писчей бумаги иностранной фабрикации (С.Я.Нопіг) очень большого формата в ... (дописано зверху олівцем «12+7 вершков». – Ю.М., І. Т.). Печать средняя (?) с изображением пешего козака, в (...) шапке, с ружьем в правой руке, с саблею и с рогом у правого бедра. Принадлежит И.И. Федченку из Кролевецкого] уезда. (1883, окт[ябрь]г. Борзна»).

№ 30

1757, червня 20 (9). – Київ. – Лист київської духовної консисторії полтавському протопопу Остафію Могилянському.

«Всім, кому о том відати надлежит, сие писание слышащим, а особливо всечестному протопопу полтавскому Евстафию Могилянскому, из Духовной митрополии Киевския консистории извѣстно чинится. Настоящаго 757 года июня 3 д. поданным на имя его ясне в Бгу преосвященства в духовную консисторию доношеним вышедший в прошлом 751 году с Полской области, а потом в надсмотрі по иерейскому званию половинной части прихода Преорского, находившийся иерей Федор Савицкий представил:

извѣстился де он, Савицкий, что протопопії Полтавской, містечка Орла Сто – Успенская парохія за опредѣлением бывого при той парохіі цілого настоятеля Петра Ивановича к иміющей вновь строитися в слободкѣ гспдна асаула полкового полтавского Козелского, при речкѣ Тагамлику состоящей, во имя Живоначальня Тройці церкви за цілопарохіального настоятеля нні за подлинно в вакансі состоїт. Для того он, иерей Федор Савицкий, к той Сто-Успенской орлянской парохіі за цілого настоятеля от дховной митрополии Киевския консисторії за неослабною ей ясне в Бгу преосвященства болізни опредѣлен и позволено ему при добродітелном житіі честном трезвенном и постоянном обхожденіи всегда в страсі Бжїї пребывав вся сщенокслужения иереем принадлежащая по чину стия православно-восточня грекороссийския церкви в тамошней Сто-Успенской орлянской церкви оправлят и всѣм тоей церкви прихожанам требы преподават и всякие христіанские обряды, взимая за труд свой противо прежнего обикновения без вимагателства доходи исправлять, толко б при том он, иерей Федор, имія о спасеніи душ человѣческих неусипное попечение, во всем исправлялся по закону Бжию, правилам стих апостолов и бгопостих отц, регламенту духовному, указам высокомонаршым и его ясне в Бгу преосвященства предложениям и по силі сей грамоты непременно, опасуясь за какову либо погрішность неумітнаго Суда Бжия и его ясне в Бгу преосвященства пастырского истязания – почему извѣстнаго ради свидѣтельства, об опредѣленіи его, иерея Феодора, за цілопарохіального настоятеля сия ему, иерею Феодору, грамота при подписаніи дховной митрополии Киевския консисторії членов рук, с притиснением печати катедральной, дана. С которою грамотою он, иерей Федор Савицкий, должен первіе к всечестному протопопу полтавскому Евстафию Могилянскому явится неотмінно.

1757 года июня 9 дня.

Киево-Пустинно Николаевского мстря архимандрит Нектарий.

Киево-Видубицкого мнстра игумен иеромонах Антоний.

Катедральный духовник иеромонах Иакинф.

Катедральный проповідник иеромонах Павел.

Архидиякон Мелхиседек».

(НБУВ. – IP. – Ф. I, № 62360. – Оригінал, завірений печаткою).

№ 31

1766, вересня_. – Остер (?). – Квіт Василя Бобруйка, возного Остерської сотні.

«1766 году сентября [...]

Дан от мене ниже подпысавшегося правителю маетностей Киевовидубицкого мнстра містечка Лісники иеромонаху Анатолию сей квыт, в том что по визиву его, иеромонаха Анатолия свидѣлствовал я между спорною от Киево Печерския лаври и владінію оного Киево Видубицкого мнстра подданных жителей деревні Рожнов землю. По которому моему освідѣлствованію явилось: землі, к Рожнам по кріпостях принадлежащей, засіянной житом и пшеницею озимою на 5 дней, да и ржаным хлібом, яко то ячменем, гречкою, просом, пшеницею, овсом и орохом, оранки на 60 дней, також сіна укошенного подданными Киево Печерския лаври жителями димерскими в урочищі на Ведмедовской сіножати сто двадцять копен, в урочищі Наношовой сіножати 90 копен, в урочищі Гныловой 109 копен, да в урочищі Гончаровой 25 копен, да срубанного, к в той же деревні Рожнам принадлежащей, пушцы и строению (...) *ого дерева триста пней явилось. О чем нам и вишеписанно требующой стороні, то есть предозначенному

иеромонаху Анатолию и по(...)* монастырскому, или его о том, где надлежит, дал.

Году мсяца и числа вишписанных.

Урядовий возний сотні Остерской Васил Бобруйко».

(НБУВ. – IP. – Ф. XIV, № 3766. Під текстом намальовано коло, всередині якого написано «місто печати»).

№ 32

1772 р., вересня 6. – Козелець. – Лист бунчукового товариша Якова Голінки до ігумена київського Видубицького монастиря з проханням виділити кілька возів із сіном і перевезти його в Козелець.

«Козелець, сентября 6-го д. 1772 году

Высоко преподобнійший гдн отц игумен Киево-Выдубицького

Млстивий отц и блгодітель мой

Хотя блгопристойность не дозволяет нам отягощат друг друга и требоват того от ближнего своего, что иногда самому ему потребно, однак есть нужды, кої привлекают члвкa выступит из сих преділов, и сие хотя не оставляет полного оправдания, однак нас нісколко достойним ділает извинения. Я на новосіль своем необходимую нужду имію в сим и о сем то простирается мое прошение, зділайте млсть ваше высокопреподобие, прикажите мні нісколко воз оного в Козелець привезть мнстрскими подводами из Ярославки, или где в вас болше сіна есть, чем одолжить чувствително меня изволите, так как и кромі сего я за честь и удовольствие поставляю быт всегда непремінно.

Вашего высокопреподобия покорнійшим слугою

Яков Голінко.

Адреса на конверті: «Его высоко преподобию гспдну отцу игумену Киево-Выдубицькому, млстивому отцу и блгодітелю моему в Киев».

(IP НБУВ. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 34, 38 а. Оригінал, завірений печаткою.

Резолюція: «1772 сентября 16 д. по сему исполнит и отписать»).

№ 33

1772 р., вересень. – Лист ігумена Київського Видубицького монастиря до бунчукового товариша Якова Голінки про відправку йому кілька возів з сіном в Козелець.

«Высокоблагородний и достойнопочтений гдн,

милостивий гдрь и блгодітель

Почтеннійшее вашего высокоблагородия писание я получа, містечка Літок правителю иеромонаху Иосифу приказал з імюющогось тамо в Літках сего літа кошенного сіна по достатку тамошнему нісколко воз вашему высокоблагородию в город Козелець літковскими подводами отправит, о чем вашего высокоблагородия всепочтенніше уведомлено и з должним почтением пребиваю навсегда вашего высокоблагородия.

1772 году сентября __ д.

(НБУ. – IP. – Ф. 160. – № 244. – Оригінал(?) – Арк. 35).

№ 34

1772 р., вересень. – Ордер Видубицького монастиря іеромонаху Йосифу надати бунчуковому товаришу Якову Голінки п'ять підвід сіна і доставити їх у містечко Козелець.

«Из дховного Видубицького мнстыря собора літковскому правителю иеромонаху Иосифу

Ордер

От бунчукового товариша и комиссара комиссарства Козелецкого гднa Голинки, сего сентября 16 д. на присланном к его высоко преподобию гднну нашему отцу игумену Якову с прошением одолжения ему в город Козелець мнстрскими подводами мнстрского нісколко возов сіна и о протчем писат по силі состоавшейся его высоко преподобия отца резолюції, з імюющагос видования вашего в Літках с той економії сего літа уділанного сіна на пять обивателские подводы на лошади, и при приложенном при сем к нему гднну Голінки надписанном и запечатанном писмі в город Козелець отправте всенепремінно.

1772 году сентября__ д.
Киево-Вид[убицкого] нам[істник] иером[онах...] о [...] старец иером [онах] Спи-
ридон.
(НБУВ. –ІР. –Ф. 160. – № 244. – Оригінал (?). –Арк. 36).

Додатки:

№ 1

**1709, не раніше липня 8 (червня 27). – Один із записів на напрестольному єван-
гелії XVI ст.**

«Року 1709 мсця юня 27 достана сия книга глаголемая енгтелие под час битви
Полтавской з головни [м] неприятелем нашим шведом, котрую я, раб Божий Симеон
Палій, полковник охочекомонний, отбивши от неприятеля шведа под Переволочною,
надаю сию книгу за отпущение гріхов до села Музици (село у 19 км. від Ясногородки
Димерського району. –Ю.М., І. Т.), на що я, грішний, недост[й]ни, Игнат Голицкий,
писар, рукою своею».

**(Опубліковано: Петров Н.И. Описание рукописних собраний находящихя в
городе Киеве. Библиотека Киево-Софийского собора. – М., 1904. –С.13).**

№ 2

**1709, не раніше липня 8 (червня 27). – Уривок з одного запису на збірнику бого-
словських трактатів XVII ст.**

«[...]В том року 1695 сентеврия 16 зоставалем у п. Василя Чуйкевича в Батурині
за гетмана Иоанна Мазепи, которий Казикермен, турецкий город, взял и турок тысячу
живо з Казикермена юля дня 29».

**(Опубліковано:Петров Н.И. Описание рукописных собраний находящихя в
городе Киеве. –М., 1892. –Выт.І. – С. 260).**

*В публикации представлены найденные в архивах документы I.Скоропадского,
Д.Апостола и старшин.*

Ключевые слова: универсал, письмо, гетман, монастырь.

In publications presented documents of I.Skoropadskij, D.Apostol and petty officers.

Keywords: universal, sheet, hetman, monastery.

